

2013-mi nunat avannarliit suleqatigiinnerat pillugu Naalakkersuisut nassuiaataat
(Ineqarnermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu kiisalu nunat avannarliit suleqatigiinnerannut Naalakkersuisoq)

Saqqummiussissut

Allakkiamik takinerusumik atuagassinneqaraanni, ilaannikkut soqutiginarsinnaasarpoq naaneraniit aallartikkaanni. Nunat avannarliit pillugit ukioq manna nassuiaammi taama ilioraanni takuneqarsinnaavoq naatsumik takussutissiaqartoq, Namminersorlutik Oqartussat isumaat pillugit Naalakkersuisuni naalackersuinikkut suliaqarnissamut pisussaaffilersimanerput pillugu.

Tamanna aallaqqaatitut oqaatigaara, tassami taama amerlatigisunik periarfissaqartillugu eqqumaffigissagatsigu, tamanna pillugu qanoq suliaqarnissarput pillugu. Ministerit siunnersuisooqatigiivini ataasiakkaani suliniarnerput ima aqqissuutissavarput, taamaalilluta sulinitigut nunanut allanut politikkikkut sunniuteqarneq annertunerpaaq angusinnaagatsigu. Matumunngattaaq ilanngunneqassaaq, tamanna ima pissammat, suliniutinut nunatsinni piviusunngortinneqarsinnaasunut peqataaneq eqqumaffigissagatsigu.

Qaammat kingulleq Katuami nunat avannarliit isumasioqatigiinnerat ingerlapparput, tassani ilaatigut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini generalsekretærertaq Dagfinn Høybråten-ip ilassinissaanut periarfissinneqarluta. Taanna suleqatigiinnermut ministerinit suliassinneqarsimavoq, qanoq iliornikkut suleqatigiinneq tamaat isigalugu teknikkikkut ingerlatitseriaatsit pitsaanerulersinneqarsinnaanersut pillugit, naatsorsuutigineqarporlu, suleqatigiinnerup eqaallisinneqarnissaanut aammalu allaffissornikkut aningaasar-tuutit ilaannik annikillisaanissamut siunnersuusiortoqassasoq.

Isumasioqatigiinnermi tassani nunat avannarliit suleqatigiinnerannut atasumik paasissutissiisarneq pillugu ingerlatsisunik assigiinngitsunik pilersinneqarsimasunik aamma paasitinneqarpugut. Matumani pineqarpoq akileraartarnermi nunat avannarliit akileraartarneq pillugu nittartagaliala aammalu inunnik isumaginninnermi suleqatigiinneq pillugu. Tassani attaveqaatini nittartagaqarpoq innuttaasut nunami avannarlerni allamiitillutik innuttaanermut atasumik arlaatigut nalaataqarsimagaangamik pisinnaatitaaffitik pillugit takusaqarfigisinnaasaminnik.

Nunat avannarliit isumaginninnermut atasumik suleqatigiinnerat innuttaasumut toqqaannartumik kingune-qarsinnaanera pillugu Inatsisartuni ilaasortat ataatsimiinnerup matuma nalaani takussutissinneqassapput, ullormut oqaluuserisassani immikkoortoq 117-mi Kalaallit Nunaata nunat avannarliit Isumaginninneq pillugu isumaqatigiisummut ilaalernissaa pillugu oqallinnissaq pilerpat.

Nunat avannarliit isumasioqatigiinneranni paasissutissiisarneq pillugu nittartakkap Hallo Norden-ip ilisaritinneqarnerani erserpoq – nunat avannarliit suleqatigiinneranni nunani kisiartaalluta, nunat avannarliit ataatsimoorullugu paasissutissiisarneq pillugu sulinermi toqqaannartumik sinniisuutitaqanngitsugut. Tamannali allanngortinneqassaaq, taamaattumillu suliniutigaara Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivinit saaffiginnissut, taamaalilluta 2014-miit paasissutissiisarnermi attaveqaqatigiinnermut peqataalernissarput Hallo Norden aqutugalugu nunani avannarlerni ministerit siunnersuisooqatigiivinit pilersinneqarsimasumi.

Qaammatini kingullerni suleqatigiinnermut ministerit apeqqutit sammisimasaasa ilagisaat tassaavoq nunat avannarliit suleqatigiinneranni aqqissuussineq nutaaq, innuttaasut nunani avannarlerni angalagaangamik killeqarfinni akimmisaarutit misigisartagaasa ilaasa atorunnaarsinneqarnissaannut kinguneqartussaq. Sulineq ullumikkut aqqissuunneqarnikuvoq 'Nordisk Grænsehindringsforum'-imi, tamannalu januarip aallaqqaataanit 2014-imiit annertunerusumik pisinnaaffiliinikkut 'Nordisk Grænsehindringsråd'-imi (Nunat avannarliit killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiivi) ingerlateqqinneqassaaq. Nutaamik aqqissuuseriaaseq ilaatigut ima isumaqarpoq, 'Grænsehindringsrådet'-imi siulittaasuutitaqarneq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini siulittaasuutitaqarnerup nikittarnera malissammagu, Ministerillu Siunnersuisooqatigiivini generalsekretæri aalajangersimasumik ilaasortaalluni.

Nunat avannarliit suleqatigiinneranni suliaasat ilagaat inatsisiliornikkut suleriaatsitigullu ajornartorsiutit suuneri paasissallugit, ajornartorsiutit tamakku innuttaasut nunami avannarlerni allami najugaqarnissaannut, suliffeqarnissaannut niueqateqarnissaannullu ajornarsaarput. Tamanna nunanut ataatsimut killeqarfilinnut atuunneruvoq, taamaattuni innuttaasunut nunami aalajangersimasumik najugalinnut nunamilu allami suliffe-qartunut tunngavoq. Apriilip qaammataani 2012-mi Inatsisartut apeqqutit tamakku pillugit oqallipput, taama-nikkumiilli oqaatigineqarpoq, namminersorlutik oqartussat tungitsinnit suleqatigiinnermi tassani akuulluta peqataanissarput.

Taamaattumik nuannaarutigeqaara ullumikkut oqaatigisinnaagakku, maanna suliameq tigussaasumik iliuuse-qartoqarnialermat. Naatsorsuutigaara Grænsehindringsråd-imi nalinginnaasumik ilaasortaannissarput, tassaama januarip aallaqqaataanit 2014-mit sulini aallartippagu.

Uannut pingaaruteqarpoq ersarissassallugu, Grænsehindringsrådiip suliaassarimmagu killeqarfinni akim-mi-saarutit ilisimaneqartut saqqummiunneqarnissaat, kisiannili aaqqiissutissanik aalajangiisinnaatitaanani. Nunat marluk amerlanerusulluunniit akornanni aatsaat toqqartumik isumaqatigiittoqarpat, maleruagassanik allannortitsinissamik kinguneqarsinnaasumik, taamaalippat akimmisaarutit nungusinneqassapput. Tamatta nalunngilavut ajornartorsiutit naapissinnaasavut, Island-kut aqqusaartilluta nerisassiarnik nassarsimagutta. Tamanna killeqarfimmi akimmisaarutit isigineqassaaq, tamannali Island-imut saqqummiunneqarnissaa uagut aalajangigassaraarput, taamaalilluni oqaluuserineqarsinnaalissammatt aaqqiissutissamik nassaartoqar-sinnaanera ajornannginnersoq pillugu.

Soorlu nassuiaammi taaneqartoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi ukiut pingasut ingerlaneranni missingersuutinit 10% tikillugu ileqqaaruteqarnissaaq sulissutigaat. 2014-mi 5%-imik annertussusillit ileqqaarneqassapput, suleqatigiinnermut ministerit kingullermik ataatsimiinneranni akuersarneqarpoq, 2015-mut missingersuutinik suliaqarneq ima ingerlanneqassasoq, ukioq taanna missingersuutit aamma 2%-nik annikilliliivigineqassasut.

2015 ukioq tassaassaaq Danmark-ip Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini siulittaasuutitaqarfissaa, uanga savalimmiunilu suleqatiga danskit suleqatigiinnermut ministeriannit Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini siulittaasuutitaqarnissami suliniutissat immersorneqarnissaannut siunner-suuteqartarnissamut kaammattuummik tigusaqarsimavugut, Naalagaaffeqatigiinnut tamarmut atuuttussamik.

Naggasiullugu taaniarpara suleqatigiinnermut ministerini kingullermik ataatsimiinnitsinni, nunat avannarliit suleqatigiinnerat siunissami qanoq isikkoqassanersoq aallarnerlugu oqaluuserigatsigu. Oqaluuserinnineq tamanna sapaatip akunnerani tullermi Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa Oslo-mi katersuunnissaanni nangingneqassaaq, tassani nunat arfineq pingasut naalakkersuisuisa siulittaasuisa Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa ataatsimiinneranni oqaluuserissammassuk, ukiuni tullerni nunat avannarliit suleqatigiinnerat qanoq ineriartornissaa takorloorneritsik pillugu.